

[Steffensen]

til hjælp i kampen om at hindre børnene i at blive spillearkomaner.

Besvarelse (19/4 82):

Justitsministeren (Olé Espersen):

I restaurationer må der blandt andet ikke være offentligt automatspil om spillemærker eller andre gevinster, medmindre politiet tillader dette, jfr. § 26, stk. 1, i restaurationsloven. Bestemmelsen omfatter alle automater, der giver gevinst, herunder gevinst i form af frispil. De enkelte kommuner kan give almindelige regler til begrænsning af tilladelsens antal og omfang, jfr. lovens § 26, stk. 3. Endvidere kan politiet begrænse og betinge de konkrete tilladelser til opstilling af gevinstgivende spilleautomater, jfr. lovens § 26, stk. 2.

Der kræves ikke tilladelse til opstilling af ikke-gevinstgivende spilleautomater i restaurationer, men politiet kan forbyde spillet, hvis dette konkret har givet anledning til uro og andre politimæssige vanskeligheder, jfr. ovennævnte lovs § 26, stk. 4. Der er således for tiden ikke i almindelighed mulighed for at forbyde opstillingen af disse morskabsautomater i restaurationslokaler eller at betinge opstillingen af, at unge under en vis alder ikke benytter automaterne.

Uden for restaurationer kræver offentlig opstilling af spilleautomater – såvel gevinstgivende som ikke-gevinstgivende – politiets tilladelse efter politivedtægten. Bortset fra offentlige forlystelsessteder, hvor tilladelse til opstilling af spilleautomater i almindelighed gives, har politiet, så vidt det er justitsministeriet bekendt, ikke meddelt tilladelse til opstilling af gevinstgivende spilleautomater og kun i begrænset omfang meddelt tilladelse til opstilling af ikke-gevinstgivende spilleautomater.

Der er således efter de gældende regler mulighed for, at politiet kan begrænse og betinge tilladelser til opstilling af spilleautomater, bortset fra opstilling af ikke-gevinstgivende spilleautomater i restaurationer.

Justitsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger om antallet af ikke-gevinstgivende spilleautomater, der er opstillet i restaurationer, eller om, hvorvidt opstillingen af disse automater har givet anledning til politimæssige problemer.

Justitsministeriet vil til brug for de igangværende overvejelser om en eventuel regulering af opstillingen af de nævnte automater i restaurationer indhente nærmere oplysninger fra politiet om politiets erfaringer med hensyn til opstillingen af disse automater. Når oplysningerne foreligger, vil justitsministeriet overveje, hvilke skridt der af ordens- og politimæssige grunde bør tages, herunder om justitsministeriet med henblik på en eventuel ændring af restaurationsloven bør indlede drøftelser med industriministeriet, hvorunder restaurationsloven hører.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om global råstofskat på den danske stats olieindtægter.
[Af Riishøj (SF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 50. Fremsat 16/3 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Regeringen er ikke uenig med forslagsstillerne om, at der er behov for at sikre større midler til udviklingsbistanden fra industrilandene til de fattige u-lande. Situationen er nemlig den i dag, at en række fattige udviklingslande befinder sig i en så alvorlig økonomisk situation, at en markant forøgelse af udviklingsbistanden udefra vil være en betingelse for, at de blot kan opretholde deres i forvejen meget lave udviklingsniveau.

Regeringen finder det også yderst beklageligt, at de vestlige industrilandene som helhed ikke har levet op til den 0,7 pct.-målsætning for den statslige udviklingsbistand, som de selv var med til at vedtage i FN allerede i forbindelse med strategien for det andet udviklingstår, altså 1970erne. Kun Sverige, Norge, Holland og Danmark har levet op til denne målsætning.

Denne manglende politiske vilje kom også til udtryk i forbindelse med forhandlingerne om strategien for FN's tredje udviklingstår, altså 1980erne. Det vedtagne kompromis, der kun i begrænset omfang imødekom udviklingslandenes ønsker, og som fra dansk side

[Udenrigsministeren]

anses for utilfredsstillende, indeholdt en gentagelse af 1970ernes 0,7 pct.-målsætning med 1989 som absolut sidste frist for at nå målet.

Som noget nyt fastsattes imidlertid også en 1 pct.-målsætning for bistandens andel af bruttonationalproduktet. Selv om mange industrilande tog forbehold over for denne målsætning, er den nu blevet introduceret, og fra dansk side vil vi fortsat arbejde for, at den opnår bredere tilslutning blandt vestlige industrilande.

Udviklingslandene har gentagne gange fremsat krav om automatiske ressourceoverførsler og har i den forbindelse især peget på, at ressourcerne kunne tilvejebringes gennem indgåelse af en internationalt forpligtende traktat, hvorunder giverlandene forpligtede sig til at stille nærmere fastsatte beløb til rådighed for udviklingslandene.

Udviklingslandenes forslag har imidlertid kun vundet meget begrænset tilslutning blandt industrilandene. Også Brandtrappen beskæftigede sig med automatiske ressourceoverførsler og nævnte som en mulighed et internationalt afgiftssystem, f. eks. i form af afgifter på international handel eller energiproduktion.

Udviklingslandene har behov for større sikkerhed for omfanget af bistanden for at muliggøre en langsigtet planlægning og gennemførelse af deres udviklingsplaner. Fra dansk side har vi da også internationalt arbejdet aktivt for, at industrilandenets bistand gives på et mere forudsigeligt og kontinuert grundlag. Regeringen finder imidlertid også, at det her må gælde, at de bredeste skuldre kommer til at bære de tungeste byrder. Dette vil umiddelbart være vanskeligt at opnå ved et internationalt afgiftssystem på energiproduktionen.

Jeg vil erkende, at i det nuværende ugunstige bistandspolitiske klima i nogle af de større industrilande vil alvorlige forhandlinger om automatik i bistandsoverførslerne næppe være realistiske, og derfor tror regeringen ikke på, at en global råstofskat på den danske stats olieindtægter vil få nogen afsmittende virkning, hverken på andre olienationer eller mere generelt på den internationale bistandspolitik.

Bortset fra at man kan spørge sig, om en global råstofafgift, som det altså er foreslået, vil være den mest retfærdige og bedst egnede løsning, må man være opmærksom på, at en

sådan råstofskat i realiteten ikke vil betyde mere automatik og altså dermed større sikkerhed med hensyn til omfanget af dansk udviklingsbistand end den nuværende danske ordning. Enhver regering vil således med tilslutning fra et flertal her i Folketinget løbende kunne ændre eller ophæve en sådan råstofskat.

På denne baggrund finder regeringen, at bestræbelserne bør koncentreres om, at den danske udviklingsbistand over en årrække når op på 1 pct. af bruttonationalproduktet. Bistandsprocenten er allerede øget fra 0,7 i 1981 til 0,73 i 1982, og det er regeringens indstilling, at der i 1983 og de følgende år bør tilstræbes en yderligere stigning i den danske udviklingsbistand.

Helle Degn (S):

Det spørgsmål, SF rejser med dette beslutningsforslag, har vi fra socialdemokratiets side bestemt sympati for, men jeg skylder at understrege, at det samtidig er vores opfattelse, at vi politisk set skal satse på i FN-regie at støtte kravet om en bredere tilslutning til også blandt de vesteuropæiske industrilande at opnå målet 1 pct. af de respektive landes bruttonationalprodukt.

Vi skal efter vores opfattelse ikke til i international sammenhæng at fremsætte andre og nye forslag, som har en endnu ringere politisk chance, som også ministeren var inde på det, for at føre til et resultat for udviklingslandene. Lad os bruge vore politiske kræfter på at skubbe på kravet om at opnå resultater inden for strategien for FN's tredje udviklingsår. Jeg deltog sammen med andre partirepræsentanter fra dette hus i FN's særlige samling om den nye udviklingsstrategi i New York, og det var en beskæmmende oplevelse at konstatere den meget ringe politiske forståelse og interesse, der her blev manifesteret i retning af, at gabet imellem i- og u-lande er en alvorlig og reel politisk trussel.

Vi må med beklagelse afvise forslaget som en farbar vej til at øge den kapitaloverførsel, som også vi gerne ser.

Bo Kristensen (KF):

Sigtet med SF's forslag om at finde utraditionelle metoder til at yde en større indsats over for u-landene finder vi interessant. Vi har længe pointeret vigtigheden af, at vi er-

[Bo Kristensen]

kender vort ansvar over for den tredje verdens lande, hvilket vi ikke mindst har givet udtryk for gennem vort arbejde på at forbedre samhandelsvilkårene.

At det foreliggende forslag i modsætning til sådanne initiativer bygger på en langt mere direkte støtte, men også et langt mere urealistisk grundlag, er der ingen tvivl om, hvorfor det da også er spørgsmålet, om forslaget har det rigtige udgangspunkt. At u-landenes dårlige økonomiske forhold hænger nøje sammen med de uhyrlige energipriser, er en kendsgerning, som imidlertid ikke er et argument for at lægge en særlig u-landsskat på statens nettoindtægter fra denne branche. I sin videste konsekvens ville dette princip også kunne søges gennemført på landbrugsområdet under henvisning til, at jorden jo også tilhører os alle.

Intentionen med forslaget forstår jeg udmærket, men det forekommer dog mere direkte, at staten sætter sig et mål for den direkte bistand, som ifølge FNs målsætning for international bistand bør være 1 pct. af bruttonationalproduktet. Det forekommer at være en besynderlig omvej at gå den vej, som her er foreslået af SF.

Rent lokalt vil der også være problemer forbundet med en sådan aftale, idet SFs forudsætning om, at råstofudvinding udelukkende er et statsanliggende, ikke svarer til realiteten i den danske olieproduktion. F.eks. kunne man frygte, at en gennemførelse af SFs forslag kunne komme til at virke som en indirekte merbeskatning af f. eks. A. P. Møller-koncernen, hvilket ikke forekommer rimeligt. U-landsbistanden kan ikke via beskatning påtvinges enkelte virksomheder, uanset hvor indirekte denne beskatning måtte se ud. Det turde være indlysende.

Det forekommer også ulogisk, at det foreliggende forslags gennemførelse ikke skal gøres betinget af andre landes tilsvarende initiativer. Man må ikke glemme, at de største råstofproducerende lande er u-landene, og her ville det være rimeligt, at man på internationalt plan tog spørgsmålet op, idet det forekommer urimeligt, at Danmark via en råstofskat på sine sparsomme og i global sammenhæng minimale råstofindtægter kan være med til at finansiere store olieproducenter som f. eks. visse arabiske lande.

I det hele taget er det kutymen, at større principielle ændringer i grundlaget for u-

landsbistanden forhandles i større fora end det danske folketing, hvilket jeg også mener er relevant i dette tilfælde.

Når vi nu taler om u-lande og råstoffer, vil jeg nævne problemet med u- og i-landenes energiformer. Det er åbenlyst, at den danske regering via sin a-kraftfjendtlige holdning i princippet er med til at holde råstofpriserne oppe. Her kan vi blot tage kul som eksempel. Set i relation til u-landene kunne der således være perspektiver i, at Danmark fik indført a-kraft. I det øjeblik efterspørgslen efter f. eks. kul og olie faldt, ville priserne naturligvis følge med til fordel for u-landene, som for ikke at blive udsat for en for pludselig teknologisk udvikling har brug for olie og kul fremfor a-kraft. Dette er blot én måde, hvorpå den danske regering kunne medvirke til at formindske u-landenes omkostningsniveau og samtidig forbedre vort eget. At dette samtidig ville medføre en mere stabil energisituation for os selv, er indlysende. I og med at vi fra dansk side uhammet bruger løs af de fossile ressourcer, er vi medvirkende til at opbruge disse, således at u-landene vil blive tvunget til at tage mere avancerede energiformer i anvendelse på et tidspunkt, hvor det slet ikke forekommer naturligt i forhold til den kulturelle og strukturelle udvikling i disse lande.

Afslutningsvis skal jeg erklære mig enig med SF, som i begrundelsen for forslaget fremhæver vigtigheden af globale initiativer med henblik på at økonomisere med vores ressourcer. Vi må gøre vores synspunkter gældende på internationalt plan, og ligeledes må vi forsøge at iværksætte initiativer til en bedre fordeling og bedre udnyttelse af Jordens ressourcer, også på EF-plan. Det har tidligere vist sig, at effekten bliver størst, når vi forsøger at komme igennem med vore synspunkter i disse større forsamlinger fremfor ensidigt at foretage os dette eller hint måske meget idealistiske på lokalt plan. Skal udplyndringen af Jordens ressourcer stoppes, og skal der ske en ligelig fordeling af den tilstedeværende energi og råstofmængde, må det være rimeligt at tale om globale initiativer. Det vil også være det konservative folkepartis standpunkt i den foreliggende sag, og vi kan ikke give tilslutning til dette beslutningsforslag om global råstofskat.

Sønderby (V):

[Sønderby]

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Ellemann-Jensen, ikke kan være til stede her i dag, vil jeg kort gøre rede for venstres stilling til dette beslutningsforslag.

Nogle af bemærkningerne i beslutningsforslaget og i øvrigt også udenrigsministerens svar her i dag kan vi tilslutte os. Vi har nogen sympati for tanken om, at der fremskaffes midler til u-landsbistand fra en afgift på olieudvinding i de enkelte olielande – det er vel også dér, Danmark nu hører til, så småt i hvert fald – og vi er derfor rede til under udvalgsarbejdet at se nærmere på de praktiske muligheder for en sådan afgift, som vi opfatter som et led i den almindelige u-landsbistandspolitik. Vi vil dog være forsigtige med at vente os alt for meget af et dansk godt eksempel på dette område, som det bliver nævnt i bemærkningerne til beslutningsforslaget. I forvejen kan vi se, at Danmarks og et par andre europæiske landes gode eksempel med hensyn til overførsel af midler til udviklingslandene desværre ikke har haft den helt store afsmitning på andre landes politik. Vi må nok bruge nogle af vore kræfter til at få disse lande til at bruge flere penge til u-landsbistand.

Vi vil i udvalget drøfte dette og gå positivt ind i debatten.

Kalnæs (SF):

Vi har i den sidste tid her i Danmark fået en alvorlig lektion i den betydning, priserne på energien har, først og fremmest prisen på olie, men også priserne på gas og kul. De har meget stor betydning for vores økonomi. De prisstigninger, vi fik i 1973 og først og fremmest i 1979 og i 1980, gjorde, at Danmarks økonomi blev sat på en meget hård prøve. Vores energiimport i 1981 svarede til 26 mia kr. Det er det dobbelte af vores betalingsbalanceunderskud. Hvis Danmark ikke skulle importere energi, havde vi altså et overskud på vores betalingsbalance på 13 mia kr. i stedet for, at vi nu har et underskud på 13 mia kr.

Det må være ret klart for alle, at når olieprisen belaster den danske økonomi så meget, som den faktisk gør, så bliver de prisstigninger, der er kommet, fuldstændig katastrofale for u-landene. Og det er faktisk også. Det er i dag sådan, at mange råstoffattige u-lande bruger over halvdelen af deres eks-

portindtægter til at købe udenlandsk olie for, og det sker endda, selv om deres forbrug af olie pr. indbygger på det nærmeste er $\frac{1}{100}$ af forbruget pr. indbygger i Danmark. U-landene kan ikke bare lade være med at købe olie. Det er nødvendigt, at de får olie, for at de kan opbygge en industri, og denne industri er igen nødvendig for, at de har en mulighed for at komme til at brødføde sig selv og efterhånden sætte levestandarden op. I øjeblikket er det faktisk sådan, at levestandarden i u-landene falder.

Verdensbanken har fastslået, at det er nødvendigt, at der bliver investeret ca. 50 mia kr. i energien hvert år i de næste 5 år for, at der kan rettes op på disse ting. I de sidste 5 år er der kun blevet investeret 20 mia kr. pr. år i u-landene inden for energisektoren, og der er faktisk ikke rigtig nogen åbning, der viser, hvordan man kan komme op på tilstrækkelig store investeringer. Kommer man ikke det, er der meget stor risiko for, at vi nærmer os en katastrofe. Det kan man se af, at $1\frac{1}{2}$ mia mennesker næsten kun har træ som energikilde. Det betyder igen, at skov- og buskområder forsvinder, og det ødelægger den økologiske balance, og det har virkning ikke bare for de u-lande, hvor det sker, men for hele verden og altså også for os. Det vil sige, at der virkelig er risiko for en økologisk katastrofe, hvis ikke vi får gjort noget ved energiforsyningen i u-landene.

Det burde være en helt naturlig ting, at de rigeste lande, de, som har været så heldige at have energiressourcer i deres undergrund, brugte et vist overskud af disse energiressourcer til at hjælpe de allerfattigste lande, som ikke har nogen energiressourcer i deres undergrund. Jeg siger udtrykkeligt, at vi har været så heldige at finde energiressourcer, olie og gas, i vores undergrund, vi har ikke gjort noget for det, det er ikke vores skyld, at vi har dem, og lige så vel er u-landene helt uden skyld i, at de ingen har, og at de er i denne desperate situation. Derfor synes jeg nok, det kunne være rimeligt, at vi brugte bare en lille del, f. eks. $\frac{1}{10}$, af vores held på at hjælpe u-landene. Selv om vi gør det, får vi dækket alle vore omkostninger. Vi får den fulde gavn af forsyningsikkerheden med hensyn til de ressourcer, vi selv har, og vi afgiver altså bare en lille del af vores held til u-landene.

[Kalmæs]

Det kunne virkelig være en gevinst, som kunne sætte noget i gang, mener vi i SF. Det vil ikke betyde så meget de første år, det er noget med 20-30 mill. kr. i år og vel 70-80 mill. kr. til næste år, men på lidt længere sigt er det ganske betydelige beløb, vi kunne øge vores u-landsbistand med. Det ville også være på grund af, at vi havde fået forbedret vores hjemlige økonomi ganske betydeligt, fordi vi har nogle store nettostatsindtægter på olie- og gasindvindingen i den danske del.

Derfor er der al mulig grund til at gennemføre et forslag som det, vi har fremsat her. Selv om eksemplet ikke umiddelbart bliver fulgt af andre, kan det dog bruges som eksempel af andre, der vil diskutere disse forhold i international sammenhæng.

Arentoft (FP):

SFs forslag går ud på at pålægge os selv en særlig olieskat på udvindingen i Nordsøen, at inkludere en global råstofskat på 10 pct. af statens nettoindtægter fra olieudvindingen i de danske felter, og provenuet skal ubeskåret gå til økonomisk støtte for de fattige u-lande.

I fremskridtspartiet mener vi, at regering og folketing fortsat skal have indflydelse på, hvad vore midler skal bruges til. Alene det at lægge sig fast på et tal som 10 pct. gør, at vi allerede på forhånd siger, at dér kan vi ikke medvirke.

Der står også, at pengene administreres eventuelt af et relevant organ i FN-regie. Hvis man ser, hvor mange organer der er under FN – det er en meget, meget lang række, når bare man ser dem listet op for at angive oversættelserne af disse forkortelser – så vil man meget hurtigt finde ud af, at en meget, meget stor del af de penge, der går til FN, bliver spist op af administration blot for at holde disse organer kørende. Derfor finder vi slet ikke, at det er nogen god idé at gøre det ad den vej.

Der står i bemærkningerne, at »et af midlerne i denne sammenhæng kunne være at påligne alle råstofrige nationer en global råstofskat af deres statslige nettoindtægter stammende fra råstofudvindingen«. Vi er meget mere tilhængere af det, som tegner sig på havretskonferencen, nemlig at man skal, om jeg så må sige, globalt udnytte de råstoffer, der ligger på havbunden uden for 200

sømile grænsen. Der har også været tanker om, at man skulle lade disse indtægter administrere over FN. Det skulle måske oven i købet være de midler, der kunne holde FN oppe, for det er således, at mange nationer ikke yder deres bidrag til FN. Derfor fæster vi mere lid til det, der foregår på havretskonferencen, end til dette forslag, selv om intentionerne måske nok er smukke. Bl.a. skriver man i bemærkningerne, at »Danmarks eksempel ville kunne få en afsmittende virkning«. Jeg gad nok vide, om det, hvis vi pålagde os selv denne selvskabte plage, ville få nogen som helst indflydelse på OPEC-landene, som i forvejen ikke giver noget som helst af betydning til u-landene. Det tvivler jeg på.

Jeg tror ikke, jeg behøver sige ret meget mere, for at forslagsstillerne er klare over, at fremskridtspartiet ikke ønsker at fremme dette forslag.

Melchior (CD):

Dette forslag handler om u-landsbistand. På dette område har CD aldrig ønsket at holde sig tilbage. Vi er tilhængere af en rimelig u-landsbistand her fra landet – det er jo kun her, vi kan bestemme det. Vi ønsker også at være med til at animere andre til at øge u-landsbistanden, mindst til vort niveau, så at vi stadig væk kan gå i spidsen for at hæve niveauet. Så sent som ved majforliget i maj 1981 var vi med til på initiativ fra kristeligt folkeparti at få bevægelighed i det relativt målt ret pæne niveau, vi ligger på – jeg understreger ordene »relativt målt«. Vi har altså ingen hindringer og ingen betænkeligheder her.

Vi kan også godt lide 10 pct.s tanken, tiende er en meget god ting. Nu nøjes man jo med 1 pct. af bruttonationalproduktet som målsætning for u-landsbistanden, og gid mange ville nærme sig det. Jeg personlig og mange i vor gruppe ser sådan på det, at man må have et eller andet konkret mål at hænge sig selv op på, når man skal yde af sine midler, ikke alene de materielle, men også kræfter, tid, og hvad man ellers måtte besidde af ressourcer. Hvis man ikke hænger sig op på et bestemt mål, så vil man altid yde for lidt; man skal have en eller anden målsætning for at drive sig selv frem til at yde noget bestemt, og det kan vi godt se på med betydelig sympati.

[Melchior]

Alligevel må jeg på CDs vegne afvise dette forslag; vi tror ikke, det er en god løsning til opnåelse af ellers gode mål. Vi tror ikke, at man kan øremærke indtægter og udgifter på denne måde her. Når vi i vor familie underkaster os, at vi en gang imellem sætter os ned og ser efter, om vi virkelig yder til formål uden for vort eget snævre jeg som person eller som familie eller som kreds, 10 pct. af, hvad man har af ressourcer, så mener jeg ikke, man kan sige, at af den indtægtskilde skal du give så og så meget, men til gengæld ingenting af den anden. Jeg tror, at bruttonationalproduktet, det vil for en persons eller families vedkommende sige hele indtægten, er en bedre målestok, et bedre kriterium, et bedre udgangspunkt. Kriteriet med råstoffer er for tilfældigt.

Danmark er et rigt land, som hr. Kalnæs sagde, og de rigeste lande bør give mest. Ja, helt enig. Men vor rigdom er jo ikke netop baseret på tilgangen af råstoffer. Der kan være mange andre grunde til, at et land har en god levestandard og en god, lidt flot sagt, rigdom. Det kan være god landbrugsjord. Er det et råstof? Eller det kan være den gode tradition at udvinde værdier af denne landbrugsjord, det kan være så mange ting, der er afgørende for, om et samfund har råd til at yde større eller mindre beløb, også større eller mindre procenter. Derfor tror jeg ikke, at kriteriet med mængden af råstoffer er velegnet.

Og så endelig dette med eksemplet, der skulle smitte. Det lyder meget smukt og meget idealistisk. Jeg tror ikke på det, og jeg synes endda, man kan sige, at der foreligger beviser på, at det ikke nytter. Som udenrigsministeren nævnte det, er der kun 4 skandinaviske og europæiske lande, der har nået det mål, man foreløbig har sat sig, og det har såmænd ikke haft nogen afsmittende virkning, det være sig på den ene eller på den anden side af jerntæppet eller på den ene eller den anden side af ækvator. Det er helt oplagt, at det smiler man måske lidt ad, er lidt overbærende over for, men man retter sig ikke efter det. Hvis jeg troede, at der lå en animering og en sandsynlig mulighed for, at nogen af denne årsag ville give noget mere, så ville jeg overveje dette forslag i et andet lys. Men da vi altså ikke har nogen som helst tillid til, at det vil være tilfældet, må vi afvise det. Vi frygter, at det vil blive en om-

flytning af den evne og den vilje, man har til at give, men ikke føre til noget nettoresultat.

Janne Normann (RV):

Vi kan godt lide forslaget. Hvad hjertet er fuldt af, har munden en tilbøjelighed til at løbe over med, og jeg skal lige styre mundtøjet et lille øjeblik, mens jeg hæfter mig ved to bekymringer, vi har vedrørende forslaget. For det første kunne man, hvis man laver en sådan regel, at man betaler tiende, som hr. Arne Melchior udtrykte det, af statens nettoindtægter, forlede mindre u-landsvelvillige sjæle til at sige: ja men vi har jo den dér faste regel, så derfor behøver vi ikke i øyrigt udbygge de statslige u-landsordninger. Og det kan godt give anledning til megen bekymring. For det andet er vi ikke glade for cigarkassesystemet, at indtægter fra en bestemt del går til bestemte udgifter.

Når det er sagt, kan jeg måske komme til hjerteanliggendet, som er, at vi er enige i, at Danmark bør gå i spidsen, når det drejer sig om at øge u-landsbistanden. Vi er enige i, at det er en ganske overordentlig svær belastning for u-landene, at vi har de meget stærkt stigende råstofudgifter, især olieudgifterne.

Der er en tilbøjelighed til i alle de velhavende lande, altså i i-landene, som vi jo tilhører, i særlig grad at hytte sig: når der er stagnation, må vi først og fremmest spare på de udgifter, som går til u-landene. Det anser vi i det radikale venstre for at være en helt forkert udvikling. Vi har en meget stærk tro på betydningen af u-landsbistand, ikke bare af humane grunde – de er væsentlige – men også af hensyn til bevaringen af verdensfreden, af hensyn til simpelt hen mulighederne for at opbygge en bedre verden.

Vi mener altså, det er rigtigt, at vi, som forslagsstillerne siger, skal gå i spidsen. Det skal vi fortsat gøre, vi skal ikke bare lulle os ind under den tro, den viden, vi har, om, at vi ligger i spidsen med hensyn til u-landsbistand. Vi skal fortsat ligge i spidsen, og vi skal fortsat prøve på at præge den globale udvikling på dette område, så også de lande, som – ja, for at sige det ligeud, faktisk sjofler sig fra deres forpligtelser over for u-landene, i højere grad vil følge trop.

Det er da sikkert rigtigt, at hvis vi vedtager det her, har vi ikke nogen sikkerhed for, at samtlige lande, som bør have en forpligtel-

[Janne Normann]

se, følger trop, men det er givet, at vi ved at gå i spidsen på denne vis kunne give et ryk i den rigtige retning. Det, al politik drejer sig om, er jo de små ryk i den rigtige retning.

Selv om vi har indvendinger, vil vi altså med megen velvilje se på forslaget.

Steen Folke (VS):

Jeg synes, det er et godt og perspektivrigt forslag i al dets enkelhed, SF her har fremsat. Desværre skal vi jo nok forbi den socialistiske revolution, før forslaget har nogen jordisk chance for at blive gennemført. Men jeg vil gerne sige, at VS er rede til at medvirke på stedet, i dag eller i morgen, hvis det er det, det kommer an på.

Jeg synes, det af mange grunde er overordentlig væsentligt at give reelle ydelser af en helt anden størrelsesorden, end det er tilfældet for øjeblikket under overskriften »u-landshjælp«, og jeg synes, det er meget vigtigt i den forbindelse, at det er præciseret i forslaget, at man ønsker, at de midler, der kommer ind, skal gå til støtte for de fattige u-lande, der bevidst arbejder for en økonomisk udvikling til gavn for den brede befolkning. Det er for mig et helt afgørende kriterium for, om u-landshjælpen fortjener sit navn. Der er masser af det, man kalder u-landshjælp, der går til helt andre formål. Det havner ganske vist for en dels vedkommende i lommerne på nogle af u-landene, men bestemt ikke nogle, man kan kalde den brede befolkning, og det viser sig i vid udstrækning at havne i lommerne på forskellige erhvervsforetagender, multinationale selskaber og hvad ved jeg, hvor u-landshjælpen altså kommer til at støtte helt andre formål end det, der er den erklærede, officielle hensigt.

Jeg mener, det er vigtigt, at man her har præciseret, at det drejer sig om den form for u-landshjælp, der arbejder for den brede befolknings behov i u-landene. Det er altså ikke støtte til et hvilket som helst u-lands militærdiktators fortsatte undertrykkelse af en stor befolkning, der er tale om. Det er meget afgørende for vores vurdering af det her forslag.

Vi mener, det er perspektivrigt, fordi der bestemt er en sammenhæng mellem ressourceproblematikken og underudviklingsproblematikken. Fordelingen af ressourcer her på jorden er set ud fra menneskehedens syns-

punkt nok så tilfældig, hvor f.eks. oliereserver er strøet rundt omkring aldeles tilfældigt. Det at Vorherre, eller hvem det nu var, har strøet lidt olie i den danske Nordsø, burde ikke give anledning til nogen særlig rigdom i Danmark. Jeg mener, at princippet bør være, at disse naturlige ressourcer er fælles for alle og burde udnyttes i fællesskab, i international solidaritet. Det er selvfølgelig et meget vidtgående princip, og det er ikke det, der er nedlagt i forslaget her, men det er da en god begyndelse at sige: lad os tage 10 pct. af de indtægter, der bliver tale om, og lad os så bruge dem til en form for international solidaritet, som er yderst tiltrængt og påkrævet.

Der er masser af u-lande, som har fået forværret deres situation i meget akut grad netop fordi de ikke har tilgang til disse råstoffressourcer, og specielt altså olien, i deres områder, og fordi energipriserne har gennemført den himmelflugt, de har, i de sidste 7-8 år. Også derfor synes jeg, det er rimeligt at sammenkæde problemstillingen, sådan som det sker i et forslag af denne type.

Endelig vil jeg sige, at det er et vigtigt element i dette forslag, at man siger, det er på tide, at Danmark gør noget, uanset hvor mange andre der går med os. Vi kunne godt for en gangs skyld tage at gå i spidsen med en progressiv foranstaltning, uanset om man nu med det samme kunne få en hel masse andre lande til at gøre det samme. Det kan man sikkert ikke. Jeg tror, at dette at gå i spidsen er vigtigt i en række sammenhænge, og i hvert fald er det en uendelig dårlig undskyldning at dække sig ind bag, hvis man siger: ja men de andre vil ikke, og så kan det jo heller ikke nytte, at vi gør noget. Det har i alt for mange år afholdt Danmark fra at gøre noget reelt i kampen mod det sydafrikanske apartheidsystem. Jeg tænker ikke på verbale fordømmelser, for dem har der været masser af, jeg tænker på foranstaltninger, som reelt kunne bidrage væsentligt til kampen imod apartheidsystemet. Det har det skortet på, og dér har Danmark ustandselig dækket sig ind bag, at de andre ikke ville være med; vi ville i og for sig gerne gøre noget, men de andre ville ikke være med. Og så er kulindkøbene og alt muligt andet økonomisk samkvem vokset fuldstændig skandaløst under dække af, at man jo ikke sådan kunne gøre noget på egen hånd. Det er et vigtigt princip i dette forslag, at vi skal gå i spidsen, og at vi skal

[Steen Folke]

gøre det, uanset hvad de andre gør, vi skal vise vejen.

Jeg synes, det er et godt og perspektivrigt forslag, og selv om jeg glæder mig til den socialistiske revolution, er jeg alligevel ked af, at forslag af denne art bliver nødt til at afvente den.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti har megen sympati for det foreliggende forslag og mener, det skal overvejes alvorligt. Jeg håber bestemt ikke, at det skal være nødvendigt med en socialistisk revolution for at få det gennemført.

Det er vanskeligt i øjeblikket at overse, hvor meget det i det hele taget vil kunne give i penge. Jeg tror, det ligger meget usikkert i øjeblikket. Som det er nævnt flere gange, ville Danmark blive banebrydende på dette punkt med hensyn til de øvrige i-lande, hvis dette forslag vedtages, og jeg tror, det er meget nødvendigt. Det er nødvendigt, at man øger hjælpen til u-landene, både for u-landenes egen skyld, og fordi vi opfylder nogle forpligtelser og for, at man i det hele taget skal kunne trives i i-landene. At andre følger med, kan man blot håbe på, men hvis ikke man begynder, kan der i hvert fald ikke følge nogen efter.

Margrete Auken (SF):

Bertolt Brecht siger et sted: »Vi har vores viden i katastrofal form, og det er i sig selv en katastrofal erkendelse«. Det forfærdelige er bare, at mange gange, når man sidder lige midt i katastrofen og erkender den, gør man ikke noget alligevel. Så bliver det ved rædselen og skrækken og de store ord. Situationen er, at rapport efter rapport – jeg kan nævne socialdemokraternes favoritrapport, Brandt-rapporten, som et af de bedste eksempler – gør klart, hvor galt det står til, og hvor nødvendigt det er, at der bliver grebet ind. Det er muligt, at der skal rapporter til for at slå fast, at omfanget er så stort, og at den medmenneskelige side af sagen, som måske er den mest iøjnefaldende, trænger mere end katastrofalt til, at der bliver gjort noget, og der skal i hvert fald nok grundige rapporter til at slå de perspektiver, u-landenes krise har for sikkerheden i verden, fast. Jeg synes nok, det var noget, man kunne tage med hele tiden, når man taler om disse ting, for her er

katastrofen lige op over, men også vedrørende miljøet, en side, som igen hænger sammen med sikkerheden. Skal vi have en chance for, at kloden bliver ved at være et sted, hvor mennesker kan leve, så må der solidaritet til af et helt andet omfang.

Der behøves ikke rapporter for at åbne menneskers øjne for, at den er gal. Faktisk ved de fleste mennesker i Danmark temmelig godt, at der trænges til en indsats. Hvad sker der, når de skal prøve at omsætte denne indsats? Ja, i første omgang kommer selvfølgelig indignationen over, at der faktisk ikke gøres noget, og i næste omgang sker der det meget uhyggeligere, at man taber modet: det hele kan alligevel være det samme, der er ingen veje ud af det.

Vi ser, at den folkelige holdning bliver modsvaret af utallige festtaler, vi har såmænd også hørt nogle af dem i dag. Festtalerne falder lige ud over kanten af talerstolen, og så ligger de – splat! – nedenfor, for så snart det kommer til konkrete tiltag, begynder alle de dér udenomsforklaringer, som er bortforklaringer, fordi man ikke er interesseret i for alvor at gå ind.

Jeg synes, det gode ved vores forslag er, at det går uden om alle disse gustne overlæg, hvor vi siger: hvem skal undvære dér, og hvordan og hvor skal vi skære ned, og hvad skal vi gøre yderligere – altså hele denne sparenissediskussion, som er ganske ude af proportion med de katastrofer, vi står over for. Jeg tror i øvrigt, det er den perspektivløshed, som er med til at øge mismodet hos så mange, at vi ikke kan se forskel på vores egen krise og den krise, der har ramt u-landene.

Hertil kommer det, vi har hørt i dag, nemlig det, man kunne kalde lille-Danmark-syndromet, dette lille land, der jo ikke kan gøre noget, og hvad betyder det, og hvis vi nu ikke får de andre med. På ét punkt er vi – jeg vil godt have lov at undtage adskillige, men så mange af dem, der har været her i dag – faktisk som små børn, der siger: hvorfor skal jeg, når de andre ikke gør det? Og så hører man – jeg var lige ved at sige kraftudtryk, men jeg skal nok lade være – nogle sige: vi ligger i spidsen, for tænk, vi er oppe på 0,7 pct. af vores bruttonationalprodukt! Ja men kæreste venner, det er virkelig »nol« i sammenligning med, hvad der skal til.

[Margrete Auken]

Jeg synes, vi har en chance for at gå ind nu på et sted, hvor der kommer indtægter, der ikke i forvejen er disponeret over, og gå i gang, gøre det her. De indvendinger, der har været imod det, ud over lille-Danmark-syndromet, er ikke dokumenteret. Endelig kunne man sige til alle, der er kommet med disse indvendinger om, at det nok er for svært, det kan man nok ikke: ja men har I bedre forslag ud over al jammeren med, at det også er for galt, at der ikke er nogen, der gør noget ved noget som helst, og hvordan kommer vi dog videre osv. osv.? Vi mangler i den grad andre konstruktive bud, vi har ikke sagt, dette var det eneste. Der har været forslag fremme, som vi har grebet, også forslag, der kommer fra internationalt hold, om, at man indfører dette automatiske princip, og at man knytter det til noget, som i hvert fald har den retfærdighed i sig, at de, der har råstoffer, de, der har et klart forspring fremfor andre, skal betale. Ja men har I bedre forslag? Det er faktisk det første umiddelbart konstruktive forslag ud over at holde moraliserende taler til hinanden om, at nu må vi også se at få gjort noget ved det, og nu må vi også se at komme højere op. Jeg synes, det er uhyggeligt, at det ikke bliver gjort klarere, hvor slem situationen er, på en måde, som går ud over jammerstadiet og derhen, hvor man siger: ja men lad os så stikke hovederne sammen og finde ud af, hvad vi kan gøre i en fart.

Og så vil jeg i øvrigt sige, at selv om Danmark ikke foregår andre lande med et godt eksempel derved, at de andre ikke følger med, nå ja, så får u-landene da de penge, vi giver dem, og det er de dog bedre hjulpet med end med ingen penge.

Riishøj (SF):

Den debat, vi her har haft, overrasker nok ikke, men den kan jo godt chokere. Det, der chokerer, er naturligvis den velkendte prioritering, vi foretager i det samfund, vi lever i. Når F-16 fly fordyres med flere hundrede millioner kroner, så ryger den bevilling lynhurtigt gennem finansudvalget. Når der skal indføres sanktioner over for bestemte lande – i øjeblikket f.eks. Sovjetunionen – så ryger det meget hurtigt igennem. Det koster også Danmark penge. Men når 1,6 mia mennesker lider større og større nød, så er der alle mulige forbehold. Det er denne prioritering, vi er

vant til, men som virker chokerende, hver gang vi møder den. Det er noget principielt i denne diskussion.

Det andet principielle, som har været rejst, er diskussionen om den fælles arv. Det er igen en definition. Vi har jo talt meget om Mellemøstens olie, og vi har vænnet os til, at det er vores fællesarv. Hvis den trues, bliver vi chokerede, og vi opretter endda ekspeditionskorps, der skal trænge ind i de lande og sørge for, at den olie kommer til veje. USA har vedtaget en doktrin, Carterdoktrinen, der viser, at hvis den olie trues, så skal vi endda føre en verdenskrig for at beholde den. Men når vor egen fællesarv, den olie, der befinder sig i Danmark, på en eller anden måde trues, når der sættes spørgsmålstejn ved den, så kommer igen alle forbeholdene.

Vi har snakket lidt om noget med verdensøkonomien, og der lyder jo smukke ord om, at den økonomi ser slem ud, og det gør den så sandelig: u-landenes gældsbyrde har i dag passeret 500 mia dollars. Det er mange penge. Vi snakker meget om Polens gæld og Sovjetunionens gæld osv., men samlet har COMECON-landene dog kun 100 mia dollars i gæld. Dem snakker vi betydelig mere om, men det er selvfølgelig også en belastning for verdensøkonomien. Vi har en blok af OPEC-lande, som vi har været meget vrede på, og som en overgang samlede store ressourcer. De lande er nu ved at optage lån på verdensmarkedet og i den internationale bankverden. De lande er ikke så rige mere, og i virkeligheden truer de måske i-landene mere ved, at de ikke har råd til at købe i i-landene, end omvendt.

Vi har en gruppe af nyindustrialiserede lande, som mange herhjemme er glade for. Det er sådan nogle lande som Sydkorea og Brasilien, som kan opvise en flot økonomisk vækst, men med en udviklingsmodel, der både er ressourcekrævende og virkelig brutal over for de befolkninger, som rammes af den. Den er vi heller ikke tilhængere af.

Og så har vi en gruppe af energifattige u-lande, de 1,6 mia mennesker, jeg talte om før, og det er den gruppe, som ikke har våbenressourcer, ikke har teknologiske ressourcer, og den har altså heller ikke råstofressourcer. Det er den sidste gruppe, dette forslag sigter imod. Hvis det her var en forespørgselsdebat, så skulle den egentlig munde ud i en dagsorden, der gik ud på, at regerin-

[Riishøj]

gen opfordres til at tage initiativ til forhandlinger med FN om at overføre bestemte dele af de danske ressourcer, vi har fra naturens hånd, til de energifattige udviklingslande. Det kan vi ikke gøre, men det burde være konklusionen på den her diskussion, og stadig væk er det chokerende, at det ikke er konklusionen.

Der er en hel masse ting i debatten, jeg godt vil kommentere kort.

Udenrigsministerens indlæg skal jo opfattes som en afvisning både af princippet og af, at tiden er inde til en forøgelse af u-landsbistanden, der går ud over de rammer, som i-landene pressede u-landene til at gå ind på under FN-samlingerne.

Udenrigsministeren påstod, at det ikke var realistisk for tiden, der var ingen afsmittende virkning i det her. Det spørgsmål vil jeg sådan set gerne lade gå tilbage til udenrigsministeren: hvorfra ved udenrigsministeren det? Folketinget har f.eks. fået tilstillet et brev fra Jan Tinbergen, som er en respekteret international økonom, som påstår det stik modsatte. Hvis vi gik ind for dette forslag, ville det netop have en afsmittende virkning. Og Brandtrapporten og de andre rapporter, der har været nævnt i dag, foreslår faktisk det samme. Jeg vil gerne have et svar på, hvorfra udenrigsministeren ved, at det her hverken er realistisk eller har en afsmittende virkning. Det, at det ikke er realistisk, vil jeg i hvert fald ikke acceptere som argumentation for, at vi ikke skal gøre noget særligt i den her sammenhæng.

Hr. Bo Kristensen var inde på nogle meget interessante betragtninger. Han havde meget ondt af A. P. Møller. Jeg synes nok, der er forskel på de 1,6 mia mennesker, vi vil hjælpe, og den A. P. Møller, vi skal tage noget fra – hvis det overhovedet bliver tilfældet. Nu er det jo altså statens indtægter, vi skal tage fra i det her tilfælde, det er ikke engang A. P. Møller, men jeg synes nok, der er forskel på de to grupperinger. Hr. Bo Kristensen påstår, at vi via den her hjælp skal finansiere de arabiske lande, altså at den her hjælp skulle gå til OPEC-landene. Det er i hvert fald en åbenlys misforståelse, det er direkte forkert. Vi skal hjælpe netop de 1,6 mia mennesker, jeg omtalte. Der er overhovedet ikke tale om, at vi skal hjælpe de lande, der har ressourcer i forvejen. Hele logikken i forslaget er, at vi skal hjælpe de lande,

der ikke har ressourcer. Det er altså en åbenlys misforståelse, der skal rettes.

Hr. Arentoft nævnte nogle ting vedrørende u-landshjælp generelt. Han mente, at alle FN-organer er overflødige og drukner i administration, også de organer, som hjælper udviklingslandene. Nu ved jeg ikke, om hr. Arentoft kan svare fra den plads, hvor han er placeret nu, men jeg vil egentlig godt have et svar på, om hr. Arentoft har dokumentation for den påstand, at den udviklingshjælp, der ydes via FN-organerne, drukner i administration, det vil sige, at faktisk alt sluges af administration. Det er et postulat, der er meget populært i befolkningen, men det kunne være rart nok at få dokumentation for det. Det er og bliver en påstand, og jeg vil gerne have i hvert fald nogle tal for, om det kan være rigtigt.

Det blev også nævnt, at OPEC-landene ikke giver noget. Det sjove er, at de giver en større procentdel end vi. Man har regnet ud på basis af internationale oversigter, at OPEC-landene giver omkring 2,5 pct. af deres olieindtægter i udviklingsbistand specielt til de afrikanske lande, der ikke har disse ressourcer. Så noget giver de, faktisk giver de mere, end vi gør. De giver ikke nok, men det kan i hvert fald ikke bruges til at afvise det her forslag.

Hr. Arne Melchior havde sympati for tanken – og så kom alle forbeholdene: det er der ikke råd til, det smitter ikke, og råstofkriteriet duer jo ikke. Det munder trods al smuk tale om u-landshjælp ud i en afvisning, og det falder godt i tråd med det, udenrigsministeren sagde. Vi må beklage, at CD prioriterer sådan noget som bilskatter og andre resourcekrævende forslag højere end et forslag af denne type. Jeg mener, at man burde være mere opmærksom på den gruppe, vi foreslår hjulpet her.

Der kom et interessant indlæg fra fru Janne Normann. Først nogle forbehold – bagefter velvilje. Jeg vil gerne have at vide, om de radikale har taget stilling til det her forslag, for jeg kan forstå af dagspressen, at der er diskussion blandt radikale indbyrdes om det her forslag. Skal det her opfattes som et ja til princippet om automatik i resourceoverførslen, eller er det stadig væk sådan noget: det skal vi undersøge, det skal vi kigge på, og den slags ting? Jeg vil godt have at vide,

[Riishøj]

om man har indtaget et fast standpunkt til det her.

Hr. Steen Folke er jeg enig med.

Jeg betragter det som en lille lysstråle, at kristeligt folkeparti tilsyneladende støtter det her forslag og støtter automatikken og indholdet i det her forslag, sådan opfattede jeg svaret. Vi er selvfølgelig glade for, at der er en lille lysstråle i al sørgeligheden.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Jeg troede ikke, at det var nødvendigt at støtte sig til Bibelen i en sag som denne, men ifølge den skal man jo bære over med de svage i ånden.

Jeg synes, at vores udtalelse var meget klar: selvfølgelig er der ting, vi gerne vil drøfte, der var et par indvendinger, men vi var velvillige over for forslaget. Den diskussion, jeg har set i dagspressen, har ikke givet nogen tvivl om de radikales holdning. Der har været noget koketteri om, hvem der kom først med forslaget. Det er jo ligegyldigt. Dette her forfængelighedsspørgsmål om at komme først kan vi slet ikke hænge os i, men vi kan lide tanken.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Riishøj citerede mig for, at jeg skulle have sagt, at vi ikke har råd til dette forslag. For god ordens skyld skal jeg bare meddele hr. Riishøj, at sådan har jeg ikke sagt. Jeg håber, at det er sivet ind. Det var faktisk en direkte bemærkning til hr. Riishøj. Det plejer korte bemærkninger at være.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Under debatten havde jeg egentlig ikke noget behov for at tage ordet igen, men jeg vil gøre det alligevel, især efter de indlæg, der er kommet fra fru Margrete Auken og sidst fra ordføreren for forslagsstillerne.

Jeg synes faktisk, uden at jeg i øvrigt vil blande mig i, hvad forslagsstillerne har af kommentarer til deres eget forslag, at der har været al mulig grund til at komme med andre bemærkninger end 5 gange, tror jeg, det er, at snakke om »chokerende udtalelser« fra ordførerens side og fra fru Margrete Aukens side og om, at det er »moraliserende tale«.

Jeg tror nok, fru Margrete Auken er dygtig i konkurrencen, når det drejer sig om at være mere moralsk end andre i forbindelse med u-landshjælp.

Jeg finder, at man tværtimod burde udtale sig optimistisk om, at vi her i tinget har et bredt flertal bag en dansk udviklingsbistand, der ikke, som fru Margrete Auken sagde det, er på 0,7 pct. af bruttonationalproduktet, men faktisk er kommet op på 0,73 pct., og det betyder 120 mill. kr. Jeg synes hellere, man skulle koncentrere sig positivt om, at vi herinde har et flertal, der bringer os frem, og ikke snakke om »chokerende« tale. Det afgørende må nu engang være, at vi finder tilstrækkelige og en stigende mængde ressourcer, der skal overføres til den tredje verden. I stedet for at forsøge i en debat om et forslag som dette at skabe kunstige skel og diskutere, hvem der er mest frelst i dette her spørgsmål, mener jeg, at man skulle skæve til det meget vigtige, der ligger i, at vi bevarer dette flertal, at vi fastholder forståelsen for, at vi skal videre frem imod den ene procent. Det er nu engang resultaterne, der tæller.

Når hr. Riishøj spørger, hvad jeg ved om, at det ikke har afsmittende virkning, så vil jeg meget gerne besvare det spørgsmål. Jeg har nemlig visse erfaringer, det var fru Helle Degn også inde på. Vi har som sagt 4 industrialiserede lande, der er kommet op på de 0,7 pct. af bruttonationalproduktet. Og hvor har vi, som flere ordførere har været inde på, den afsmittende virkning? Jeg deltog selv igennem en hel del tid i den ekstraordinære samling i FN. Der blev gjort et meget, meget stort arbejde for at få presset de andre, ikke så meget de nordiske lande, men gennem konsultationer med de øvrige EF-lande at få presset dem til at acceptere målsætningen. Det var meget, meget besværligt, og jeg kan forsikre hr. Riishøj for, at den barske virkelighed i verden uden for disse vægge er, at jeg altså – det må hr. Riishøj tilgive mig – ikke gjorde det, at jeg stod op under konsultationer med de andre og sagde: Danmark er kommet op på 0,7 pct. af bruttonationalproduktet, og jeg går ud fra som givet, at dette er et så godt eksempel, at I alle øjeblikkelig rejser jer og siger: vi følger Danmark. Sådan er virkeligheden desværre ikke. Det er et sejt arbejde at presse på, og det er derfor, regeringen med en positiv indstilling over for hensigten og i hvert fald erklæret i sit mål: at

[Udenrigsministeren]

øge u-landsbistanden, ud fra erfaringer siger, at afsmittningen ligger der bare ikke.

Margrete Auken (SF):

Det er klart, at det er nogle farlige diskussioner, fordi man meget let kommer op i et toneleje, hvor den ene eller den anden kan beskyldes hinanden for græsselige ting. Jeg vil lige sige til ministerens oplysning, at der er forskel på at bruge ordet »moral« og ordet »moralisere«. »Moralisere« er dér, hvor man går holdninger efter, og »moral« er det, der retter sig mod handlinger, som bliver udført. Altså moral er ikke noget, man taler, det er noget, man gør.

Jeg moraliserede muligvis over holdninger her – jeg tror det nu egentlig ikke. Jeg sagde, at andre havde gjort det, og at ministeren selv havde gjort det i retning af, hvor svært det er at få andre med til et resultat – og nu kommer jeg til det – som virkelig er sølle. Ja men det er da rigtigt. Det er imponerende i sammenligning med, hvad de andre laver, men det er – det vil jeg egentlig godt have ministeren til at sige – ingen verdens ting i forhold til, hvad der er brug for. O.k., det er vores forslag om olieskat måske heller ikke, men det er en af de veje, man kan gå, hvis vi skal komme op i nærheden af de mål, f. eks. Brandtrapporten taler om.

Den udviklingsstrategi, Danmark følger, er alt for langsom og sej i forhold til det, der skal ske, altså her løber udviklingen vitterlig hurtigere end det, som jeg ikke bestrider at udenrigsministeren gør strålende i de internationale forsamlinger for at drive den fælles holdning frem. Der skal nogle andre og mere radikale tiltag til, og jeg tror, at det er meget folkeligt, at man begynder at kalde en spade for en spade i stedet for at kalde 0,73 pct. for imponerende. Folk kan godt se, at det er ganske andre ting, der skal til, og jeg tror egentlig også, at der er udbredt vilje dertil, hvis man kan se, at det nytter noget. Det er derfor, det er vigtigt, at vi fremsætter forslag, som nytter noget. Vi mener altså stadig væk, at der går ingen skår af os ved, at vi eventuelt måtte være de eneste. Det må jo blive de andres sag i den sammenhæng.

Riishøj (SF):

Jeg opfatter fru Janne Normanns udtalelse sådan, at de radikale støtter forslaget, og at

indvendingerne med cigarkasser mere er tekniske ting. Sådan har jeg opfattet det. Man går ind for det her princip, på trods af at man vil stille nogle supplerende spørgsmål. Sådan opfatter jeg det.

Hr. Arne Melchior blev jo lidt vred over, at jeg sagde det dér med at have råd til det. Det bygger nærmest på, at man siger nej til det. Jeg mener, at de der forbehold med at smitte af osv. dækker over, at man ikke vil afgive noget af den rigdom, man har i den her form, og man har jo ikke fremsat forslag om at forøge den øvrige udviklingshjælp, så man mener åbenbart ikke, at der er behov for en forøgelse ud over det, det giver. Jeg synes nok, det giver grobund for påstanden om, at vi ikke har råd til det, når man ikke vil forøge hjælpen ud over de beskedne rammer, der er i dag. Men det kan selvfølgelig være, jeg ved det ikke, at jeg lægger for meget i det ord.

Udenrigsministeren blev lidt chokeret over, at jeg sagde, at jeg var chokeret – for at bruge et ordspil. Det er jeg nu stadig væk, og jeg brugte eksemplet, at ekstra rustningsudgifter, sanktionspolitik og ekstraudgifter til F-16 fly glider let og ubesværet ned. Der kommer nogle protester fra os i venstre side af salen, men det glider ned, det er en ekstra omkostning for den danske befolkning, men det glider let ned. Det her glider bestemt ikke let ned, selv om det sikkert koster mindre, som hr. Kalnæs var inde på det, end ekstraudgifterne til F-16 flyene.

Men så er vi tilbage ved det, hr. Kjeld Olesen snakkede om, virkelighedens verden, og det er nok dér, forskellen er. Jeg synes, det er udmærket, hvis hr. Kjeld Olesen presser på nede i EF for at få dem til bare at komme op på de 0,7 pct., og der er ingen tvivl om, at det er et sejt arbejde at få EF til at acceptere den slags. Men det ændrer slet ikke ved proportionerne. Det ændrer ikke ved, at vi, hvis vi accepterede det her forslag, gik i spidsen og i hvert fald fra udviklingslandenes side ville få ros. Under alle omstændigheder vil en gennemførelse af det her forslag være et fremskridt. Der føres trods alt debatter herom i FN, også blandt ikke-marxistiske økonomer, fordi en hel del borgerlige internationale kredse, Verdensbankens økonomer, socialdemokratiet, Brandtrapportens tilhængere, også er chokerede over det, der sker på det internationale låne-

[Riishøj]

markede i øjeblikket. Man kan diskutere, hvor de ligger politisk, men der er, skal vi sige en chokeret stemning over den udvikling, der er i international økonomi i øjeblikket, også i andre kredse end marxistiske eller socialistiske, hvad man kan kalde det, ekstremistiske kredse, som nogle vil kalde det.

Jeg mener ikke, at vi, hvis vi gennemfører det her forslag, vil spærre vejen. Tværtimod vil vi støtte de kredse, som er bredere end bare, som jeg siger, den socialistiske lejr, i at komme med forslag, der måske kunne rette op på den skævhed, der er i verdensøkonomien, og det er jo det, det drejer sig om. Vi kan selvfølgelig lægge forskelligt i målsætningen, og vi mener bestemt ikke, at den hjælp, der skal ydes ad de her kanaler, skal gives til hvad som helst. Det ligger jo i vores forslag, at den skal gives målrettet og bevidst til lande, der viser fremskridt inden for de områder, der sigtes imod. Jeg mener stadig væk ikke, at man, selv om verden ser sørgelig ud, skal undervurdere den mulighed, dette forslag har internationalt.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Efter tre overtrædelser af forretningsordens § 26 må jeg henlede opmærksomheden på, at ministre tillaes ved deres titel.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en naturkatastrofefond.

[Af Dyremose (KF) og Ivar Hansen (V) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 51. Fremsat 16/3 82).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for offentlige arbejder (J. K. Hansen):

Det, der umiddelbart kan siges til fordel for det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om etablering af en naturkatastrofefond, kan vel sammenfattes i ordene: den gode vilje. Den gode vilje bør altid anerkendes, og det er hermed gjort.

Når det er sagt, må det imidlertid samtidig siges, at grundlaget for at træffe principbeslutning om en fundamental nydannelse på forsikringsområdet, eller hvor man nu skal rubricere forslaget, og reservation af flere hundrede millioner kroner af statskassen totalt savnes.

De bemærkninger, der knytter sig til forslaget, synes – for at undgå et stærkere udtryk – tilfældige. De er på sine steder af let polemisk art. De er meget konkret inspireret af stormflodssituationen den 24. november 1981, men alligevel viger man ikke tilbage for at generalisere ud fra denne.

Forslaget om skabelse af en sådan naturkatastrofefond er jo ikke forslagsstillernes originale idé. Den er først bragt frem uden for folketinget og har været omtalt i dagspressen. Det er meget let at gribe en sådan tanke, formulere et forslag til folketingsbeslutning og dermed demonstrere sin handlekraft.

Jeg kan sige, at regeringen, før dette forslag blev fremsat – og i regeringen må jeg specielt nævne mit eget ministerium, altså ministeriet for offentlige arbejder, men også finansministeriet, indenrigsministeriet, landbrugsministeriet og miljøministeriet – har bearbejdet problematikken omkring oprettelse af en naturkatastrofefond, og derfor stiller regeringen sig også positivt til at overveje den grundtanke, som det foreliggende forslag er baseret på.

Når det er sagt, må jeg dertil føje, at når der allerede på nuværende tidspunkt lægges op til en principbeslutning, så bliver jeg nok nødt til at melde fra. Der er absolut ikke et rimeligt, forsvarligt grundlag at træffe en sådan beslutning på, og jeg kan derfor på rege-